

Länsstyrelsen
Västernorrland

Bevarandeplan Natura 2000

Stockholmsgatorna (södra) SE 0710090

Foto: Jonas Salmonsson

Namn:	Stockholmsgatorna (södra)
Områdeskod:	SE 0710090
Områdestyp:	SAC 2011-03
Area:	29,5 ha
Skyddsform:	Naturreservat
Kommun:	Örnsköldsvik
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Koordinat:	708917/159996
Karta:	20H 7J
Ägarförhållanden:	Statligt
Uppdaterad:	2018-01

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNT OM NATURA 2000	3
1.1 Allmänt om bevarandeplanen	3
2. GRUNDER FÖR UTPEKANDE	3
2.1 Ingående naturtyp och art enligt Art- och habitatdirektivet	3
3. BEVARANDESYFTEN OCH BEVARANDEMÅL	4
4. OMRÅDESBESKRIVNING	5
4.1 Allmän områdesbeskrivning.	5
4.2 Intressanta arter i området, ej med i Art- och habitatdirektivet	5
5. EKOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR.....	5
5.1 För området i dess helhet	5
5.2 För ingående naturtyp enligt Art- och habitatdirektivet.....	5
5.3 För ingående art enligt Art- och habitatdirektivet.....	7
6. HOTBILD MOT NATURA 2000-OMRÅDET	8
7. BEVARANDEÅTGÄRDER.....	8
7.1 Områdesskydd.....	8
7.2 Skötselåtgärder.....	9
8. BEVARANDESTATUS	9
9. UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL	9
10. REFERENSER	9
11. KARTOR	11

1. Allmänt om Natura 2000

Natura 2000 heter det nätverk av skyddsvärda områden som alla EU:s medlemsstater ska bidra till att skapa enligt EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) samt Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom gemenskapen. Sverige har som medlem i EU åtagit sig att se till att naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus, dvs. att de finns kvar i långsiktigt hållbar omfattning genom att vidta bevarandeåtgärder i form av skydd och skötsel. Genom 15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd har EU-direktiven implementerats i svensk lagstiftning. Ett särskilt tillstånd krävs om man vill utföra åtgärder som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Som en hjälp vid arbetet med att bevara naturvärdena i Natura 2000-områden samt som ett stöd för verksamheter som bedrivs i anslutning till området ska det finnas bevarandeplaner för samtliga områden.

1.1 Allmänt om bevarandeplanen

Bevarandeplanen är det dokument som ska beskriva vad som är syftet med bevarandet av varje enskilt Natura 2000-område och som ska ange vilka bevarandeåtgärder som planeras. Bevarandeplanen behandlar områdets ingående naturtyper och arter som finns upptagna i EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet. En viktig del i arbetet med att vidta nödvändiga bevarandeåtgärder är formuleringen av bevarandesyfte och bevarandemål för varje Natura 2000-område samt att planera och prioritera vilka bevarandeåtgärder som behövs utifrån i dagsläget kända förhållanden och hot. Bevarandesyftet utgår från 17§ Förordningen om områdesskydd som anger att länsstyrelserna ska upprätta beskrivningar av syftet samt för de livsmiljöer och arter för vilka gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas eller återställas.

2. Grunder för utpekande

2.1 Ingående naturtyper och art enligt Art- och habitatdirektivet

Stockholmsgatorna (södra) är utpekade att ingå i nätverket Natura 2000 enligt Art- och habitatdirektivet mot bakgrund av att det inom området finns i direktivet ingående naturtyper (tabell 1) och arten lappranunkel (tabell 2). Främsta motivet för utpekande av området är förekomsten av urskogslig naturskog. Vid inventering 2005 har lappranunkeln endast hittats i den del av reservatet som ligger i Västerbottens län (Stockholmsgatorna norra). På kartan finns naturtyperna visade geografiskt för området.

Tabell 1. Ingående naturtyp enligt Art- och habitatdirektivet

Kod	Naturtyp	Areal (ha)	Andel (%)
3160	Dystrofa sjöar och småvatten	0,2	0,7
7140	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	0,2	0,7
9010*	Västlig taiga	10	34
91D0	Skogbevuxen myr	0,2	0,7

*) Prioriterad naturtyp

Tabell 2. Ingående art enligt Art- och habitatdirektivet

Kod	Art
1972	Lappranunkel (<i>Ranunculus lapponicus</i>)

3. Bevarandesyften och bevarandemål

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För de enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Inom Natura 2000-området Stockholmsgatorna finns naturskog av både hänglavsrik granskog och gles hållmarkstallskog. Båda skogstyperna har mycket av de strukturer, såsom döda stående och liggande träd, som är kännetecknande för ett naturligt fungerande ekosystem. Det prioriterade bevarandesyftet är att bevara naturmiljön i området. Syftet ska i huvudsak uppfyllas genom att området får utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer.

Området är skyddat som naturreservat. Något ytterligare behov av bevarandeåtgärder är inte känt. I tabell 2 och 3 finns en sammanfattning av de bevarandemål som anger det tillstånd som bör råda i det enskilda området för att optimera områdets bidrag till uppnåendet av gynnsam bevarandestatus på nationell, biogeografisk eller EU-nivå.

Tabell 3. Bevarandemål för ingående naturtyper

<i>Naturtyp</i>	<i>Bevarandemål</i>
3160, Dystrofa sjöar och småvatten	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen bibehålls i minst 0,2 hektar. Intakt hydrologi i strandzonen och skoglig kontinuitet i omgivningen. De naturligt fisktomma tjärnarna ska bibehållas. Typiska arter ska ej ha minskande populationer
7140, Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen bibehålls i minst 0,2 hektar. Naturlig hydrologisk regim ska råda. Typiska arter ska ej ha minskande populationer
9010, Västlig taiga	<ul style="list-style-type: none"> Arealen västlig taiga ska bibehållas i minst 10 hektar.. Skoglig kontinuitet och naturlig dynamik ska råda. Mängden död ved ska utgöra minst 20 % av totalvolymen ved för barrblandskogar och grandominerade miljöer och minst 10 % för tallmiljöer, dock minst 20 m³/ha. Sumpskogarna ska ha en ostörd hydrologi. Typiska arter ska ha ej minskande populationer.
91D0, Skogbevuxen myr	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen bibehålls i minst 0,2 hektar. Naturlig hydrologisk regim och skoglig kontinuitet ska råda. Typiska arter ska ej ha minskande populationer

Tabell 4. Bevarandemål för ingående art

<i>Art</i>	<i>Bevarandemål</i>
1972, Lappranunkel (<i>Ranunculus lapponicus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Populationens storlek bibehålls eller ökar. Minsta antalet individer får inte understiga 30 stycken blommande individer. Artens livsmiljö bibehålls eller ökar i areal. Arealen får inte understiga 10 hektar.

4. Områdesbeskrivning

4.1 Allmän områdesbeskrivning.

Natura 2000-området Stockholmsgatorna består av en lång urbergskanjon som bildats av en isälv under den senaste istidens slut för ungefär 9000 år sedan. Kanjonen är 1,5 kilometer lång och börjar norr om området i Natura 2000-området Stockholmsgata i Västerbotten och avslutas vid Uvtjärnen. Isälven som bildade kanjonen störtade ner i mäktiga vattenfall och gröpte ur berget. Vid flera tillfällen tömdes också uppdämda issjöar ut genom kanjonen. I området finns intressanta geologiska bildningar med bland annat upp till 40 m lodräta bergväggar. Kanjonens dalbotten täcks av stora block som sprängts loss av frosten och bildat stora grottor.

Skogarna i området är naturskogsartade. I områdets nordöstra delar dominerar 200-åriga granar och skogen är rik på hänglavar med flera skägg- och tagellavar. På flera granar syns tydliga spår av tretåig hackspett. Marken är huvudsakligen av frisk blåbärsristyp. Själva kanjonen omges av gles gammal hållmarkstallskog. Brand har förekommit inom området och tydliga brandspår kan ses på många gamla tallar. I delar av området är det gott om döda träd i form av torrakor och lågor. Inom området finns några mindre öppna våtmarker samt ett par mindre tjärnar, bl.a. Uvtjärnen i söder. Kanjonens botten domineras av sumpskog och myrmarker och här växer bl.a. lappranunkel, åtminstone i den del av området som ligger inom Västerbotten. Om lappranunkel även finns i Västernorrland är mer osäkert då den inte hittades under inventering 2005.

4.2 Intressanta arter i området, ej med i Art- och habitatdirektivet

I kanjonens botten förekommer även sällsynta arter som t.ex. skuggblåslav (*Hypogymnia vittata*) och trådbrosklav (*Ramalina thrausta*).

5. Ekologiska förutsättningar

5.1 För området i dess helhet

Naturlig, urskogslik barrskog med inslag av myrar och våtmarker är idag en värdefull livsmiljö för många arter och har förutsättning att vara det så länge inte området påverkas av modernt skogsbruk och hydrologin inte påverkas i närområdet.

5.2 För ingående naturtyp enligt Art- och habitatdirektivet

3160, Dystrofa sjöar och småvatten Naturliga sjöar och vattensamlingar med av torv eller humussyror brunfärgat vatten. Sjöarna omges i regel av gungflyn med såväl vertikal som horisontell torvtillväxt och med en zonerings i vegetationen. Sjöarna har ett lågt pH, ofta pH 3-6.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Naturliga omgivningar med intakta strandvåtmarker och strandskog. Många av de dystrofa sjöarnas karaktärsarter är beroende av strandskogen och våtmarkerna som livsmiljö.
- Bibehållna eller förbättrade förhållanden avseende vattenståndsfluktuationer och hydrologi.
- Oreglerade förhållanden skall upprätthållas och negativ påverkan från eventuella tidigare regleringar, rensningar eller dikningar minimeras.

- En för naturtypen naturlig artsammansättning utan negativ inverkan av främmande arter eller fiskstammar.
- Naturligt näringsfattigt och humusrikt, svagt surt vatten med låg grad av mänsklig belastning avseende bl a försurande ämnen, partiklar, näringsämnen och miljögifter.
- Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de aktuella hotfaktorerna.
- Viss andel av tjärnarna bibehålls fisklösa.

7140, Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn, Öppna eller mycket glest skogbevuxna myrar med max 25 % trädäckning och näringsfattiga miljöer. Naturtypen domineras av våtmarksarter som vitmossarter, ängsull, vattenklöver, mm.

En förutsättning för gynnsam bevarandestatus är:

- att populationerna hos de typiska arterna i naturtypen inte minskar påtagligt. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen
- Hydrologi och hydrokemi bör inte påverkas negativt. Detta inkluderar att torv inte oxideras som en följd av ingrepp utan endast som en eventuell följd av naturliga klimatförändringar.
- Vattenregimen i vattendragen bör vara så naturlig som möjligt.
- Täckningsgraden av botten- fält- busk och trädskikt bör inte förändras till att bli nämnvärt glesare eller tätare.
- De strukturer/formelement som finns på myrarna bibehålls. Undantaget det som kan klassas som naturliga förändringar

9010, Västlig taiga. Naturliga, gamla, barrträdsdominerade skogar i norra och mellersta Sverige samt yngre successioner som utvecklas naturligt efter brand eller omfattande stormfällningar. Med naturliga, gamla skogar menas skogar som bibehållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning, men de har aldrig omfattats av större kalavverkningar. Förr var dessa skogar i den boreala regionen i hög grad präglade av brand och många hotade arter är beroende av förekomst av död ved och olika successionsstadier. Naturtypen hyser mycket stor variation av arter allt från vanliga skogsarter till en rad hotade arter bland mossor, lavar, svampar och insekter (främst skalbaggar) mm.

Undergrupper:

Gamla grandominerade skogar, gamla barrblandskogar utgör de naturliga skogarnas kärna och omfattar rikligt med grovvuxna träd och murken ved av varierande ålder.

Gamla talldominerade skogar, omfattar tallsskogar på magrare marker, ofta mellansuccessioner som i ett senare skede kommer att övertas av gran. Talldominerade skogar är ofta tydligt brandpräglade.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Skoglig kontinuitet. En viktig förutsättning är en kontinuitet av trädbestånd där det har skapats en naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning.

- Naturlig dynamik. Naturvärdena utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar såsom t.ex. stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
- Förekomst av substrat, såsom t.ex. död ved (grenar, torrträd, lågor mm. i olika nedbrytningsstadier), gamla, grova träd med dithörande barkstruktur, vilka är en förutsättning för epifytiska lavar och svampar knutna till naturtypen och vedlevande insekter samt lövträd av t.ex. asp, sälg och rönn, vilka utgör viktiga substrat för vissa lavar och mossor och dessutom är viktiga som hålträd för fåglar. Gamla träd och lång trädkontinuitet är även viktigt för marklevande mykorrhizasvampar.
- Ostörd hydrologi i framför allt sumpskogsmiljöer, samt i angränsande myrmark.
- Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.

91D0, Skogbevuxen myr, Myrar som är skogbevuxna med barr-, bland- eller lövskog. Krontäckningen skall vara minst 25 % och högst 70 %. Naturtypen domineras av bl.a. glasbjörk, tall, gran, ris, starr och vitmossarter.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus är:

- att populationerna hos de typiska arterna i naturtypen inte minskar påtagligt. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen
- Skoglig kontinuitet. En viktig förutsättning är en kontinuitet av träd där det har skapats en naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning.
- Naturlig dynamik. Naturvärdena utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar som t.ex. stormfällningar, insektsangrepp och översvämningar.
- Opåverkad hydrologi och hydrokemi.
- Förekomst av substrat för främst mossor och kärlväxter. Exempel på substrat är död ved; högstubbar, grenar, torrträd, hålträd, lågor m.m. av olika trädslag och nedbrytningsgrad, gamla och grova träd av olika trädslag.

5.3 För ingående art enligt Art- och habitatdirektivet

1972, Lappranunkel (*Ranunculus lapponicus*) förekommer vida spridd i boreala och lågarktiska områden i Asien och Nordamerika. I Europa är förekomsterna mycket tydligt koncentrerade till de norra boreala delarna av Sverige och Finland. Lappranunkel är en sumpskogsart som växer i kärr och längs mindre vattendrag. Arten föredrar områden med glest busk- och trädskikt. Den är relativt skuggtålig, men i skuggiga miljöer dominerar vegetativ tillväxt och blomningen uteblir nästan helt. Artens frön sprids främst med vatten, men även med djur. En uppskattning av spridningsavstånd är 100-500 m.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Rörligt markvatten eller översilning.
- Bibehållen hydrologi. Arten är känslig för hydrologiska störningar.
- Skoglig kontinuitet. Arten är känslig för skogliga störningar.

6. Hotbild mot Natura 2000-området

Stockholmsgatorna är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som naturreservat vilket innebär att det i reservatsbeslutet finns föreskrifter som hindrar arbetsföretag som kan skada naturmiljön. Verksamheter och faktorer som kan tänkas påverka Natura 2000-områdets naturtyper och arter negativt visas i tabell 5.

Vid beskrivandet av hotbilden för ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär, t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar, kan inte lösas genom områdets skötsel. Tyngdpunkten för hotbilden av varje enskilt Natura 2000-objekt ligger främst på lokala hot från landskaps- till artnivå.

Tabell 5. Verksamheter och faktorer som kan påverka Natura 2000-områdets naturtyper och art negativt.

<i>Naturtyp/Art</i>	<i>Hot</i>
3160, Dystrofa sjöar och småvatten	<ul style="list-style-type: none"> • Utsättning av främmande arter, eller fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/eller orsaka genetisk kontaminering. • Utsläpp av föroreningar från punktkälla, t ex avlopp, industri, täkt eller annan verksamhet. • Kalkning av omgivande våtmarker förändrar de fysiska och kemiska förutsättningarna för strandmiljöernas naturligt förekommande arter. En zon på 100 m närmast vattnet undantagen från spridning antas minska hotet. • Åtgärder som kan påverka habitatets hydrologi, t ex dikning och dämning.
7140, Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	<ul style="list-style-type: none"> • Markavvattnande åtgärder liksom dämning som kan påverka habitatets hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt, även markavvattningsföretag och dämning i närliggande våtmarks- eller fastmarksmiljöer kan ge en negativ påverkan på habitatet. • Genom att anlägga skogsbilvägar i närheten av habitatet kan hydrologin och/eller hydrokemin i området påverkas negativt.
9010, Västlig taiga	<ul style="list-style-type: none"> • Inga direkta hot i dagsläget.
91D0, Skogbevuxen myr	<ul style="list-style-type: none"> • Ingrepp i kringliggande vattenytans hydrologi, eller förändrad vattenregim i ett vattendrag. • Spridning av till exempel aska och gödningsämnen i habitatet ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i habitatets närhet kan också skada habitatet genom luftburen deposition eller genom transport med tillrinnande vatten. En zon på 50 m närmast habitatet undantagen från spridning antas minska hotet.
1972, Lappranunkel (<i>Ranunculus lapponicus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Markavvattnande åtgärder som kan påverka habitatets hydrologi på ett negativt sätt

7. Bevarandeåtgärder

7.1 Områdesskydd

Området är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som naturreservat enligt svensk lag. Området har därför det rättsliga skydd som det kan tänkas behövas. Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken krävs det tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka ett natura 2000-område.

Tillståndsprövningar ska utgå från hur verksamheten eller åtgärden påverkar områdets bevarandemål och möjligheten för området att uppnå bevarandesyftet.

7.2 Skötselåtgärder

Området bör lämnas för fri utveckling så att en naturlig dynamik får råda. En sammanfattning av planerade skötselåtgärder visas i tabell 6.

Tabell 6. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

<i>Skötselåtgärd</i>	<i>Tidpunkt</i>	<i>Prioritet</i>
Fri naturlig utveckling	Tills vidare	1

8. Bevarandestatus

Bevarandestatusen för området i sin helhet är gynnsam då området är relativt opåverkat från storskaligt skogsbruk och en god hydrologisk regim råder. Bestånden av lappranunkel är också livskraftiga i den västerbottniska delen av området, vid inventering sommaren 2005 hittades 350 skott. Bevarandestatusen i den västernorrländska delen är mer osäker då arten inte påträffades vid inventeringen 2005. Ytterligare inventeringar av lappranunkel bör göras för att säkerställa om arten finns kvar på Västernorrlands sida.

9. Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning av naturtyper och arter sker enligt Naturvårdsverket riktlinjer för uppföljning av skyddade områden och är beskrivna i regionala uppföljningsplaner på Naturvårdsverkets hemsida. Områdesvis uppföljning kommer att ske inom ett enskilt Natura 2000 område ifall det finns faktorer som där behöver följas upp särskilt och som inte fångas upp av den regionala uppföljningsplanen. Utvärdering av gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter sker på biogeografisk nivå, för Västernorrlands län den boreala regionen.

10. Referenser

Simonsson, Per. 1979:11 Urskogar och naturskogar i Västernorrlands län. Länsstyrelsen i Västernorrland.

Lext, I. 1986. *Lappranunkel (Ranunculus lapponicus L.). Artsammanställning samt verksamhetsrapport för det under våren 1985 inledda floravårdsprojektet "Lappranunkel – en hotad sumpskogsart"*. Inst. För skoglig ståndortslära. Sveriges lantbruksuniversitet. Umeå.

Länsstyrelsen Västernorrlands län 1982. Beslut om utvidgning av Stockholmsgatornas naturreservat, Anundsjö socken, Örnsköldsviks kommun.

Mascher, J. W. 1990. *Ångermanlands flora*. Lund.

Örnsköldsviks kommun 2000. Örnsköldsviks naturguide.

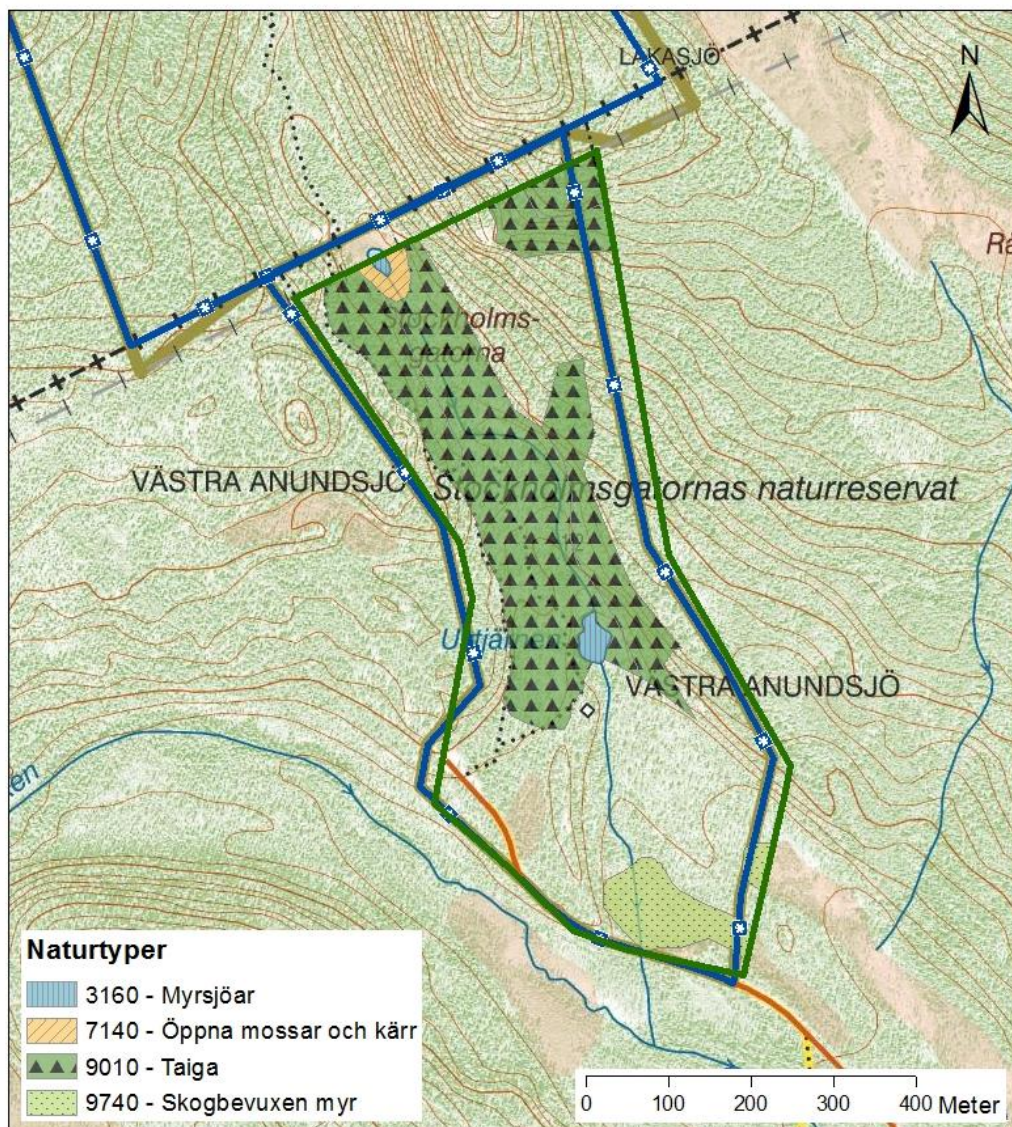
Art-och habitatdirektivet, Rådets direktiv 92/43/EEG an den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, officiell svensk översättning, version 01.01.2007

Natura 2000 i Sverige, handbok med allmänna råd, Naturvårdsverkets handbok 2003:9

15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m. m.

11. Kartor

Kartorna nedan visar de ingående naturtypernas utbredning samt en översikt av området. Aktuell information om naturtyperns utbredning och arter i ett enskilt område finns på Naturvårdsverkets hemsida, kartverktyget skyddad natur. Observera att det är naturtypernas utbredning och förekomst i verkligheten som gäller vid en tillståndsprovning enligt miljöbalken. Det innebär att både rapporterad areal och det som framgår av naturanaturtypskartan (NNK) kan behöva säkerställas med ytterligare uppgifter, t.ex. fältinventeringar.

Natura 2000
 Naturreservat

© Länsstyrelsen Västernorrland
 © Lantmäteriet Geodatasamverkan